

УДК 378.4:027.7:004

Павла РОГОВА**ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС:
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ**

У статті аналізується стан та перспективи формування галузевого сегмента з психолого-педагогічних питань й освіти в інформаційному просторі України та участь у цьому процесі мережі освітянських бібліотек МОН України, НАПН України. Розкрито ключові поняття щодо формування інформаційного простору держави бібліотеками України, зокрема: інформаційний простір, інтеграція, корпоративність, кооперація, інтегрований галузевий інформаційний ресурс (ІГР). З'ясовано ефективні інструменти інноваційної діяльності книгозбірень, передусім зі створення електронних ресурсів. Розглянуто результати наукової роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського щодо формування ІГР спільно з провідними бібліотеками мережі на сучасному етапі. Визначено перспективи діяльності вищезазначених книгозбірень у цьому напрямі у найближчі роки.

Ключові слова: бібліотека, інформаційний простір, освіта, інноваційна діяльність, електронні ресурси.

Актуальність теми визначається необхідністю подальшої розбудови інформаційного простору держави, на чому наголошується у Законах України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» (2007) [16], «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [17], «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки» [15], у «Концепції Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека XXI» [11]. Адже стійкий рух і розвиток України у першій половині XXI ст., динаміка національної освіти, інтегрування її у європейський і світовий освітній простори, мають формуватися адекватно сучасним інтеграційним і глобалізаційним процесам, що відбуваються у світі, вимогам, що висуває до розвитку країн постіндустріальна цивілізація інформаційного типу.

Для вирішення поставлених завдань ключовими напрямками державної освітньої політики в Україні є:

- розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті, підвищення якості освіти на інноваційній основі;
- інформатизація освітньої галузі, удосконалення бібліотечного та інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки;
- створення сучасної матеріально-технічної бази системи освіти [15].

З огляду на вищезазначене, актуальною проблемою сучасності є розвиток інформаційного простору в Україні, зокрема, його сегмента — освітнього, який має бути насичений інформаційними ресурсами з психолого-педагогічних питань та освіти, а також мати сформовану систему широкого і грамотного його використання, що підкреслено Концепцією суспільства знань, розробленою ЮНЕСКО [9]. Інформаційний простір держави формують бібліотеки усіх відомств, а освітній, у першу чергу, — освітянські, що вимагає від них цілеспрямованих наукових і практичних підходів до його створення.

Тож метою статті є аналіз діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України щодо створення галузевого сегмента в інформаційному просторі України, єдиного національного депозиту електронних бібліотечних ресурсів, що включатиме інтегровані галузеві ресурси з психолого-педагогічних питань, до яких надаватиметься доступ широкому колу освітян та іншим громадянам держави.

У цьому контексті з'ясуємо поняття *інформаційний простір*. Зазначимо, що загальноприйнята, точна і всеохоплююча дефініція відсутня. Здійснений нами аналіз відповідних законів України, наукових праць зарубіжних та вітчизняних учених, зокрема Берестової Т. Ф. [3, 4], Дворкіної М. Я. [5], Жука Ю. О [7], Карпенка В. О. [10], Фокеєва В. А. [20] та інших показав, що поняття *інформаційний простір* застосовується дуже широко, у кожного з зазначених вище авторів воно має своє смислове навантаження. Ми підтримуємо думку групи науковців, представлену у словнику «Інформаційне суспільство» [8], що «*інформаційний простір* (національний) — інформаційне середовище, в якому здійснюються інформаційні процеси та інформаційні відносини щодо створення, збирання, відображення, реєстрації, накопичення, збереження, захисту й поширення інформації, інформаційних продуктів та інформаційних ресурсів, на яке розповсюджується юрисдикція держави» [8, с. 86].

Як зазначає Берестова Т., — «для інформаційного простору створюються єдині умови його функціонування, які знімають обмеження у доступі до інформації. Єдиний інформаційний простір формується цілеспрямовано діяльністю його конструктора і підтримується через використання загальних правових норм, єдиних методик і технологій, а також завдяки планомірному,

рівномірному і цілеспрямованому розвитку матеріально-технічних засобів» [2]. Отже, з метою активізації формування інформаційного простору України та модернізації системи інформаційного забезпечення розвитку вітчизняної педагогічної науки й освіти, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, як головний методичний та координаційний центр мережі освітянських книгозбірень МОН України та НАПН України, у своїх наукових проєктах цілеспрямовано розробляє теоретичні, організаційні, методичні засади щодо введення в свою діяльність та діяльність бібліотек мережі інноваційних напрямів роботи, єдиних підходів, правових норм, лінгвістичного забезпечення щодо вищезазначеного.

Аналіз наукових праць зарубіжних і вітчизняних дослідників, а саме: Лаврик О. [14], Соколової Н. [19], Костенко О. [12], Шемаєвої Г. [21], дав можливість визначити, що інтеграція є одним із ефективних інструментів в інноваційній діяльності бібліотек, зокрема у створенні електронних ресурсів. Лаврик О. вважає, що інтеграція — це нове завдання бібліотек на сучасному етапі [14, с. 13]. За її визначенням, інтеграція це діяльність, що забезпечує формування органічного інформаційного простору, що дозволить здійснювати поступовий перехід від традиційної інформаційної культури до електронної [14, с. 13]. Тому актуальним завданням для мережі освітянських бібліотек на сучасному етапі, зокрема для розбудови інформаційного простору, є інтеграція інформаційних ресурсів, важливу роль в якій відіграють такі форми діяльності, як координація, кооперація та корпоратизація. Кооперування з економічної точки зору — це встановлення довгострокових виробничих зв'язків між підприємствами, кожне з яких спеціалізується на виробництві окремих частин єдиного виробу [6, с. 309]. Якщо екстраполювати це визначення на бібліотечну діяльність, то можна відмітити, що цей процес в бібліотечній справі може бути тимчасовим і постійним, внутрішньоміським, внутрішньорайонним, внутрішньообласним (особливо в комплектуванні фондів і обслуговуванні користувачів), міжрайонним (кооперування бібліографічної і науково-методичної роботи), внутрішньогалузевим чи міжгалузевим. Кооперування у бібліотечній справі також буває функціональним, коли бібліотеки об'єднуються для задоволення певних видів інформаційних запитів [1, с. 73].

З огляду на те, що *корпорація* з латинського — об'єднання, нами запропоновано таке визначення терміну «*корпоративна бібліотечна діяльність*»: об'єднання дій бібліотечних закладів та інших інформаційних установ для досягнення спільної мети і завдань, спрямованих на покращення інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів та формування інформаційного простору держави. Зазначимо, що в бібліотечній діяльності корпоративний напрям досить активно втілюється у створенні комп'ютерних мереж, успішне функціонування яких обумовлюється наступними чинниками: комплексна автоматизація бібліотек, розвиток засобів доступу користувачів до

ЕК бібліотек, створення корпоративного телекомунікаційного простору для інтеграції інформаційних ресурсів, удосконалення бібліотечних стандартів, форматів представлення даних, тощо [13, с. 209].

Виходячи з усього вище зазначеного, логічним стало розроблення колективом ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського впродовж 2011–2013 рр. НДР «Теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського» (наук. керівник — П. І. Рогова, канд. іст. наук, старш. наук. співроб.). Здійснюючи цю розробку, ми виходили з того, що її актуальність полягає у поглибленні теоретичних, методичних та організаційних питань, щодо формування галузевих електронних ресурсів та необхідності створення ефективної системи, яка складається зі сформованого інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу (ІГР) спільними зусиллями колективів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та бібліотекам освітянської мережі МОН України та НАПН України, а також створення єдиного вікна доступу до нього.

Очікується, що у процесі виконання цієї НДР буде:

- розроблено й поглиблено теоретичні, організаційні та науково-методичні засади функціонування ІГР;
- сформовано понятєво-категоріальний апарат ІГР;
- розроблено комплекс інструктивних матеріалів з питань створення ІГР на галузевому та регіональному рівнях;
- скоординовано та методично забезпечено створення ІГР в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського і мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;
- обґрунтовано й розроблено технологічні процеси та операції для створення ІГР й розміщення його на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
- перевірено експериментальним шляхом ефективність технологій, способів і засобів функціонування ІГР в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського і мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

Корпоративна та кооперативна діяльність є однією з найбільш ефективних форм в інноваційній діяльності бібліотек та у створенні інтегрованих ресурсів. У даній НДР продовжується і поглиблюється розпочатий у попередніх НДР цей напрямок діяльності, що здійснювався під керівництвом ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з мережею освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, і що зобов'язує колективи книгозбірень розробляти і розподіляти спільні підходи у їх роботі, зокрема у таких напря-

мах діяльності: створенні ІГР, зведених баз даних, вимагаючи, щоб кожен з учасників здійснював відповідний внесок за своїми можливостями з дотриманням заздалегідь встановлених правил і водночас міг користуватись усіма результатами спільних досягнень.

Підчас підготовчого та основного етапів даної НДР розроблялись теоретичні, методичні та організаційні засади формування ІГР на базі ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського, зокрема підготовлено Концепцію інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, обґрунтовано поняття ІГР, розкрито його зміст, визначено принципи, структуру, зміст і функції ІГР, розроблено низку вагомих для формування ІГР документів, що втілюються в практику діяльності бібліотек мережі — інструктивних («Формування бази даних Авторитетного файлу «Предметні заголовки» для електронного каталогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського», «Створення бібліографічних записів для зведеної бази даних дисертацій» та ін.) та методичних («Індексування документів ключовими словами», «Уніфікація сумарного обліку бібліотечних фондів освітянських бібліотек МОН України та НАПН України», «Перевірка бібліотечних фондів» тощо). Крім того нами визначено поняття інтегрований галузевий інформаційний ресурс (ІГР) — це акумульовані вітчизняні та зарубіжні електронні ресурси з питань педагогіки, психології та освіти, спеціалізовані, персоніфіковані БД наукової інформації, до яких надаватиметься доступ користувачам завдяки відповідному програмному забезпеченню.

У Концепції інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу, що розроблена ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, також підкреслено, що його створення має відбуватися спільно з мережею освітянських бібліотек, основою якої стане корпоративний напрям та багаторівнева модель. У якості модератора ресурса і комплексу науково-організаційних і науково-методичних заходів пов'язаних з ним, виступає вищезазначена наукова установа. Важливим аспектом інтегрування бібліотечно-інформаційного ресурсу в сучасних умовах є інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) з утвореними ними інтерфейсами, шлюзами, метаданими, завдяки яким буде створюватись єдине вікно доступу до електронних бібліотечно-інформаційних ресурсів. У результаті реалізації Концепції на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського буде створено мегапортал, який виконуватиме роль єдиного вікна доступу до освітніх ресурсів. Для здійснення запланованого ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського посилювала інформаційно-комунікаційну взаємодію з бібліотеками мережі, втілюючи в практику результати своїх досліджень, інноваційних напрямів роботи, впливала на покращення матеріально-технічної бази бібліотек, підвищення кваліфікації фахівців вищезазначених книгозбірень, розпочала з бібліотеками мережі внутрішньогалузеву кооперативну роботу

та започаткувала корпоративні проекти з формування електронних ресурсів, зокрема зведених баз даних, галузевої реферативної бази даних.

Для цього як у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, так і у бібліотеках мережі перш за все відбувається формування як традиційних, так і електронних ресурсів, їх збереження та використання. У 2012 р. спостерігалася позитивна динаміка щодо отримання головною педагогічною книгозбірнею обов'язкового примірника (ОП) документів до фонду. Якщо у 2010 р. до бібліотеки ОП надходив від 1210 установ та організацій різних форм власності, то на 01.09.12 р. цей показник становить 1402 установи. Враховуючи мету та завдання бібліотеки, збільшився репертуар її періодичних фахових видань. Так, у 2010 р. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського отримала 382 назви газет та журналів з України та Російської Федерації, з них — 5 назв журналів іноземними мовами (далекого зарубіжжя). У 2012 р. до її фонду надходило 405 назв фахових періодичних видань, з яких — 11 назв журналів іноземними мовами далекого зарубіжжя. Важливою складовою сучасних фондів є документи на електронних носіях. У ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на 01.09.2012 р. їх кількість становила 339 документів проти 230 документів у 2010 р.

Аналіз нових надходжень документів у провідних бібліотеках мережі впродовж 2011 р. свідчить про те, що у порівнянні з 2010 р. до їх фондів надійшло **325 379** прим., що складає збільшення майже на **10%**. Станом на 01.01.2012 р. кількість документів на електронних носіях становить всього 32091 примірник [18]. Упродовж 2011 р. до фондів бібліотек мережі надійшло 6118 прим. документів на електронних носіях, що на 1579 менше, ніж у 2010 р. У зв'язку зі зниженням надходжень документів на електронних носіях до фондів провідних освітянських бібліотек директорам даних книгозбірень необхідно приділити цьому питанню особливу увагу. У головній педагогічній бібліотеці України систематично поповнюються новими бібліографічними записами (БЗ) три БД її ЕК: «Книги», «Періодика», «Рідкісні книги». Загальний обсяг ЕК на 01.01.13 р. налічує понад 150 тис. записів, формуються повнотекстові БД, здійснюються онлайн послуги тощо.

Як показав аналіз інноваційних напрямів діяльності у провідних бібліотеках мережі, здійснений фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, загальний обсяг ЕК у цих бібліотек, а саме ВНЗ III-IV р.а., на 1.01.12 р., становить понад 3,6 млн. записів. Найбільші обсяги ЕК у бібліотеках: НПУ ім. М. П. Драгоманова (550 955 записів), Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка (434 500 записів), Чернігівського НПУ ім. Т. Шевченка (410 704 записів). Необхідно зазначити, що завдяки впливу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у 2011 р. бібліотекою Глухівського НПУ ім. О. Довженка, нарешті, було придбано програмне забезпечення «УФД/Бібліотека», що дало змогу колективу розпочати роботу над створенням електронного ресурсу. Це була

одна з останніх вишівських бібліотек III-IV р.а. педагогічного профілю, що осучаснила свою діяльність. Почали активно працювати над створенням ЕК деякі із книгозбірень ІППО, а саме: бібліотеки Дніпропетровського ОІППО (5 225 зап.), Київського ОІПОПК (10 758 зап.), Кримського РІППО (115 зап.), Полтавського ОІППО ім. М. В. Остроградського (1 876 зап.), КВНЗ «Херсонської АНО» (29 930 зап.), та ін. На 1.09.12 р. 12 провідних бібліотек мережі, а саме: 11 бібліотек ВНЗ III-IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю та 1 бібліотека обласного ІППО створюють ЕБ, надаючи до неї доступ [18]. На стадії розробки ця послуга ще у 5 бібліотек. Репозитарії праць науковців ВНЗ формують бібліотеки таких вишів: Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка, Української ІПА, Черкаського НПУ ім. Б. Хмельницького.

Важливою складовою інформаційних ресурсів для забезпечення розвитку вітчизняної освіти і науки є рідкісні і цінні видання. З метою оприлюднення, надання доступу до них й створення національного галузевого реєстру рідкісних і цінних видань (РЦВ) в Україні у межах виконання даної НДР чималу увагу фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського приділялося їх збереженню та використанню. Для вивчення та визначення спільних дій щодо вищезазначеного, а також можливості інтегрування РЦВ в ІГІР впродовж 2011–2012 рр. фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського досліджувались фонди провідних книгозбірень мережі шляхом анкетування. Проведене дослідження засвідчило, що майже у 60% респондентів, у т.ч. й у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, зберігаються близько 230 000 рідкісних і цінних видань, серед яких — 8% галузевого спрямування; та 3% — періодичні видання, у т.ч. педагогічної й психологічної тематики. Результати анкетування показали, що у бібліотеках мережі цим документам приділяється недостатня увага щодо їх збереження, популяризації та використання. Так із зазначеної вище кількості оцифровано близько 1 000 документів, з них — **114** із фондів бібліотек мережі, близько **800** — з фонду ДНПБ, що нині є найбільшою колекцією оцифрованих видань психолого-педагогічної тематики серед провідних освітянських бібліотек України, до яких надано доступ у локальній мережі бібліотеки. Бібліографічний опис понад 2 000 рідкісних і цінних видань, зокрема і 800 оцифрованих, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського представляє у ЕК у БД «Рідкісні книги». Із 74 провідних бібліотек мережі інформацію про РЦВ надано на сайтах у 12 окремою базою; у 26 — у традиційних каталогах, інші не дали відповіді. ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського рекомендує бібліотекам подавати інформацію про РЦВ на сайтах своїх бібліотек, або на веб-сторінках окремою базою. Також виявлено, що бібліотеки не мають відповідних інструктивних документів щодо роботи з РЦВ, достатнього фінансування, кваліфікованих кадрів, сучасного технічного забезпечення

для його збереження. Для системної роботи із власним фондом та фондами бібліотек мережі науковцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського розроблена «Програма зберігання бібліотечного фонду в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського на 2008–2015 рр.», та розпочато підготовку низки інструкцій й рекомендацій щодо зберігання та надання доступу до фондів РЦВ у книгозбірнях освітянської мережі МОН України та НАПН України, які передаються до бібліотек мережі.

Важливим напрямом щодо поглибленого інформаційного забезпечення розвитку вітчизняної педагогічної науки і освіти є надання бібліотеками доступу користувачам до іноземних ресурсів галузевого спрямування різних видів. Для виявлення потреб освітян у вищезазначеному у межах даної НДР фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського систематично проводилось анкетування користувачів, яке засвідчило недостатню кількість документів іноземними мовами у фондах ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та у книгозбірнях мережі, зокрема, з питань порівняльної педагогіки у зарубіжних країнах, двомовної освіти як педагогічної проблеми, адаптації студентів до роботи в школі тощо. Виявлено, що у бібліотеках мережі взагалі відсутні зарубіжні фахові видання та іноземні електронні ресурси. З метою повноцінного забезпечення потреб користувачів галузі фаховими іноземними матеріалами ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського передплачено у 2012 р. додатково 5 зарубіжних періодичних видань (на 1.01.2013 р. бібліотекою передплачується всього 11 фахових зарубіжних журналів), статті з яких вводяться до її електронного каталогу з анотаціями українською мовою. Для надання доступу до іноземних фахових джерел, що передплачує ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, нею було ініційовано розміщення інформації про ці видання не тільки на своєму веб-порталі (<http://dnpb.gov.ua/id/1329/>), а й на сайтах провідних книгозбірень мережі, де зазначалося, що статті з іноземних журналів, що знаходяться у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, оприлюднені в ЕК бібліотеки і за бажанням користувачів можуть надсилатися е-поштою на їх адресу в повному тексті.

Додаткові джерела у бібліотечно-інформаційному забезпеченні користувачів — це вагома складова інформаційних ресурсів й обов'язкова умова сучасного інформаційного забезпечення фахових потреб освітян. У дуже невеликій кількості бібліотек, а саме: 4 з 74, зокрема, наукової бібліотек НПУ ім. М. Драгоманова, Української ІПА (м. Харків), Уманського ДПУ імені П. Тичини, Хмельницького НУ у 2011 р. було придбано доступ до дисертацій Російської Федерації та деяких інших комерційних баз даних. Отже, директори цих бібліотек змогли переконати ректорів щодо важливості придбання електронних джерел для освітян та студентів ВНЗ.

З придбанням бібліотеками цих ресурсів є ще одна цікава перспектива. В Україні діє корпоративний проект ElibUkr «Електронна бібліотека України: створення центрів знань в університетах України», вступним квитком до якого є передплата хоча б однієї зарубіжної БД і передача її до зазначеного проекту. Як результат, бібліотеки отримують доступ до всіх БД, що є у проекті, при цьому у десятки разів збільшивши можливість доступу до важливої інформації своїх користувачів. Також, з метою надання доступу освітянам України до повнотекстових ресурсів іноземними мовами ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та Асоціація «Інформатіо-Консорціум» організувала у 2012 р. для провідних бібліотек мережі тестовий безкоштовний двомісячний доступ до повнотекстових БД наукових фахових періодичних видань EBSCO, що дало можливість освітянам України познайомитись із світовими здобутками з психолого-педагогічних питань та освіти. Такі акції ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського буде продовжувати і надалі. У той же час необхідно відзначити пасивність або недалекоглядність директорів провідних бібліотек мережі, адже до вищезазначеної акції було запрошено 74 освітянські книгозбірні педагогічного та інженерно-педагогічного профілю та бібліотеки установ НАПН України. За період функціонування доступу з 74 бібліотек лише 20 виявили бажання скористатися ним та надати можливість користувачам своїх книгозбірень використовувати ресурс у науковій та навчальній діяльності. Отже, переважна кількість директорів книгозбірень не розуміють важливості даного питання і не надають уваги повноцінному забезпеченню інформаційних потреб своїх користувачів інформацією з іноземних електронних ресурсів, що сприятиме їх обізнаності з світовими тенденціями розвитку освіти і науки, вивченню зарубіжного педагогічного досвіду.

Одним із позитивних результатів корпоративної діяльності освітянських бібліотек в зазначений вище період стало створення на базі порталу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського двох БД: зведеної бази даних дисертацій з психолого-педагогічних питань та зведеної бази фахових періодичних видань, які передплачують ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідні бібліотеки освітянської мережі. Впродовж першого етапу виконання даного завдання у 2011–2012 рр. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського проведено відповідну організаційно-методичну роботу, зокрема:

- для уніфікації створення бібліографічних записів дисертацій розроблено інструкцію «Створення бібліографічних записів для зведеної бази даних дисертацій»;
- для ідентифікації бібліотек мережі розроблено сигли;
- проведено відповідну організаційну роботу з дирекцією, завідувачами бібліотеками інститутів НАПН України щодо модернізації книгозбірень

(проведення до них Інтернету, придбання АБІС ІРБІС, підвищення кваліфікації співробітників);

— проаналізовано стан фонду дисертацій, що знаходяться у бібліотеках інститутів НАПН України, активізовано створення ними БД дисертацій.

У результаті на 01.09.12 р. зведена БД дисертацій з психолого-педагогічних питань та освіти й зведена база фахових періодичних видань вже розміщені на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у розділі «Ресурси» підрозділ «Електронні ресурси» (<http://dnpb.gov.ua/>). На першому етапі формування цих баз робота відбувалася тільки з бібліотеками інститутів НАПН України, на другому етапі — планується формувати ці БД з іншими бібліотеками мережі, а саме ВНЗ III–IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю.

З метою прискорення формування інформаційних ресурсів гострою потребою сьогодення є кооперативне аналітико-синтетичне опрацювання фахових періодичних видань шляхом обміну для подальшого їх введення до своїх ЕК. До цієї інноваційної діяльності, ініційованої ДНПБ, підключились 10 провідних освітянських бібліотек, що мають АБІС ІРБІС, а саме: наукова бібліотека НПУ ім. М. Драгоманова, Миколаївська науково-педагогічна бібліотека, Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека, бібліотеки Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Ніжинського ДУ ім. Миколи Гоголя, Кримського ГУ (м. Ялта), Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів (м. Херсон), Української ІПА- (м. Харків), Кримського ІПУ (м. Сімферополь), Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. На 1.09.2012 р. спільними зусиллями ДНПБ та даними бібліотеками здійснюється аналітико-синтетична обробка інформації з 127 назв фахових часописів України та Російської Федерації, яка відображається в ЕК книгозбірень. У результаті за 2011 р. — по вересень 2012 року ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського отримала 5 тис. бібліографічних записів, а експортувала близько 16 тис.

Крім того, зазначене сприяло:

- скороченню економічних і фізичних витрат учасників кооперативних робіт на створення й підтримку в бібліотеках ЕК завдяки одноразовому введенню бібліографічного запису та його багаторазовому використанню всіма учасниками й користувачами;
- вільному доступу всіх категорій користувачів до поглиблених бібліотечно-інформаційних ресурсів, підвищенню їх ефективності й оперативності обслуговування;
- підвищенню кваліфікації персоналу бібліотек;
- введенню інновацій у діяльність книгозбірень;

- підвищенню рейтингу освітянських бібліотек України;
- активній розбудові інформаційного простору України.

Вторинна продукція бібліотек є складовою ІГР, яка створюється для популяризації та надання доступу до фондів книгозбірень й інформаційного забезпечення потреб користувачів. Повні тексти даної продукції ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського розміщує на своєму веб-порталі у розділі «Інформаційна діяльність». У цьому ж розділі вищезазначеною науковою установою сформовано підрозділ «Бібліографічна продукція мережі освітянських бібліотек України», де акумульовано інформацію про бібліографічні видання, підготовлені провідними бібліотеками мережі. У той же час аналіз надходжень вторинної продукції до фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського дав підстави для таких висновків: до фонду вищезазначеної книгозбірні бібліографічні покажчики надходять не від усіх провідних книгозбірень. Зокрема, згідно із «Зведеним планом науково-інформаційної й видавничої діяльності освітянських бібліотек України...» у 2011 р. бібліотеками мережі було заплановано підготувати 156 бібліографічних посібників з актуальних психолого-педагогічних питань, з них 59 планувалось видати типографським способом, 97 — в електронній і принтерній формі. Натомість ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського надійшло лише 46 покажчиків у традиційній формі, електронних і принтерних — жодного примірника. Водночас аналіз сайтів мережі освітянських книгозбірень показав, що власна бібліографічна продукція бібліотек майже усіх провідних книгозбірень не представлена у повному тексті на сторінках їх сайтів. Тобто, віддалений користувач не має доступу до даного виду продукції ні на сайті ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ні на сайтах ВНЗ, на створення якої бібліотеками витрачається чимало зусиль, і яка сприяє інформаційному забезпеченню розвитку освіти, фахових потреб освітян, популяризації фондів даних книгозбірень.

Отже, з метою повноцінного створення ІГР та широкої популяризації своїх фондів провідним бібліотекам мережі необхідно приділити цьому питанню увагу, представляючи свою бібліографічну продукцію в повнотекстовому вигляді на власних сайтах та надсилати її до ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського як у традиційній, так і в електронній формі.

В останнє десятиріччя в Україні активно формується загальнодержавна електронна реферативна БД «Україніка наукова». Для формування галузевого сегмента з актуальних психолого-педагогічних питань у даній БД та галузевої реферативної бази на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського продовжується і поглиблюється системна кооперативна робота головної педагогічної книгозбірні й бібліотек мережі щодо вищезазначеного, яка розпочата ще у 2007 р. Якщо у 2010 році до цього напряму роботи підключилося

14 провідних бібліотек мережі, а саме: 12 бібліотек ВНЗ III–IV р.а. та 2 бібліотеки Інститутів НАПН України, які працюють у АБІС ІРБІС, що надавали інформацію про статті з 16 збірників наукових праць, то впродовж 2011–2012 рр. ці бази створюються ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського спільно із 16 провідними бібліотеками мережі, які надають реферативну інформацію з 19 періодичних і продовжуваних видань. *Це бібліотеки: Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, Дрогобицького ДПК ім. І. Франка, Кам'янець-Подільського НУ ім. І. Огієнка, Київського НПУ імені М. Драгоманова, Київського МПУ ім. Б. Грінченка, Київського Інституту професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, Криворізького ДПУ, Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди, Рівненського ДГУ, Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка, Уманського ДПУ ім. П. Тичини, Харківського НПУ ім. Г. Сковороди, Харківської ІПА, Херсонського ДПУ, Хмельницької ГПА.*

Проте, ще за межами реферативного ресурсу залишається 15 періодичних та продовжуваних видань, що видаються у ВНЗ III–IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю, реферати яких мають бути в обох реферативних базах. Це, зокрема, такі видання:

1. Вісник Глухівського НПУ ім. О. Довженка. Сер.: Пед. науки: зб. наук. пр.
2. Наукові записки Кіровоградського ДПУ. Сер.: Пед. науки: зб. наук. пр.;
3. Вісник Запорізького НУ зб. наук. пр. Сер.: Пед. науки;
4. Вчені записки Кримського ІПУ: зб. наук. пр.;
5. Сумський ДПУ «Педагогічні науки: теор., історія, інноваційні технології. Наук. журн.»;
6. Наукові записки Сер.: Психолого-пед. науки. (Ніжинського ДУ ім. М. Гоголя): зб. наук. пр.;
7. Науковий вісник Миколаївського ДУ ім. В. О. Сухомлинського. Сер.: Пед. науки;
8. Науковий вісник Миколаївського ДУ ім. В. О. Сухомлинського. Сер.: Психологія;
9. Вісник Черкаського НУ. Наук. журн. Сер.: Пед. науки;
10. Збірник наукових праць Бердянського ДПУ ім. П. Д. Осипенко. Сер.: Педагогічні науки;
11. Науковий вісник Мелітопольського ДПУ. Сер.: Педагогіка: зб. наук. пр.;
12. Науковий вісник Південноукраїнського ДПУ ім. К. Д. Ушинського: зб. наук. пр. Сер.: Пед. та психол. науки;
13. Витоки пед. майстерності: зб. наук. пр. [Полтавський НПУ];
14. Імідж сучасного педагога. Наук. — практ. журн. [Полтавський НПУ];

15. Вісник Чернігівського ДПУ ім. Т. Г. Шевченка: зб. наук. пр. Сер.: Пед. науки. Фізичне виховання та спорт;
16. Вісник Чернігівського ДПУ ім. Т. Г. Шевченка: зб. наук. пр. Сер.: Психологічні науки.

Отже, директорам провідних освітянських бібліотек, що діють у структурі ВНЗ, де видаються вищезазначені видання, необхідно сприяти розвитку цього конче важливого напрямку та перспективній роботі щодо реферування зазначених вище видань.

Для поглибленого формування змісту електронних ресурсів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ініціювала ще один кооперативний напрям, а саме: введення спільними зусиллями до ЕК бібліотек змісту збірників наукових праць (ЗНП), в яких висвітлюється розвиток психолого—педагогічної науки у ВНЗ. Вищеназвана бібліотека отримує щорічно понад **130** назв ЗНП з наукових установ України і понад **60** назв матеріалів конференцій, що складає більше **630** на рік документів з питань педагогіки та психології. Крім того, бібліотека отримує значну кількість ЗНП з інших дисциплін гуманітарного профілю. Оперативно опрацювати таку кількість інформації силами однієї кнгозбірні і ввести її до ЕК досить складно, оскільки це вимагає значних людських ресурсів і витрат часу. Тому для підвищення ефективності роботи в цьому напрямі необхідно впроваджувати інноваційні підходи, одним з яких є кооперування роботи щодо аналітичного розпису статей, а саме — обмін БЗ з бібліотеками мережі та установами, що видають наукові збірники, у першу чергу з інститутами НАПН України, ВНЗ I-IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілю, інститутами післядипломної педагогічної освіти (ІППО), а також класичними університетами. З цією метою у 2012 р. у межах НДР фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського шляхом анкетування було здійснено дослідження щодо можливості обміну аналітичними БЗ статей зі ЗНП з зазначеними вище бібліотеками на кооперативних засадах, у результаті чого було з'ясовано умови та особливості взаємодії, а також розроблено етапи здійснення запланованого та виявлено основні проблеми, які необхідно вирішити на шляху впровадження цього проекту. Слід відзначити, що з **63** опитаних бібліотек лише **28** висловили готовність до співпраці на спільних умовах, підкреслюючи, що для виконання вищезазначеного слід вирішити низку питань, щоб ця співпраця стала можливою, зокрема:

- посилити матеріально-технічну базу провідних бібліотек мережі;
- придбати конвертер для обміну БЗ статей з періодичних та продовжуваних фахових видань;
- розробляти методичні та технологічні документи, що сприятимуть покращенню кооперативної співпраці кнгозбірень;

— систематично підвищувати кваліфікацію бібліотечних працівників щодо роботи з ІКТ.

Отже, перший етап робіт за даним напрямом здійснено, розпочата робота поетапно буде продовжуватись далі.

З метою надання доступу користувачам до створених бібліотеками ресурсів упродовж 2011–2012 рр. провідні освітянські бібліотеки розширювали свої онлайн послуги. На 01.09.2012 р. через сайти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та 13 бібліотек ВНЗ, надавались такі сервіси: віртуальна довідка, ЕДД. Зазначимо, що віртуальною довідкою ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, яка діє з 2007 р. за вищезазначений період було забезпечено інформаційні потреби понад 1000 віддалених користувачів. ЕДД освітяни мали змогу користуватися через сайти 33-х провідних бібліотек, хоча представлена вона на головній сторінці сайтів тільки у двох бібліотек — НПУ ім. М. П. Драгоманова та Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького.

Фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського здійснювався аналіз стану комп'ютеризації у провідних бібліотеках мережі, що дало підстави для таких висновків — у книгозбірнях покращилась матеріально-технічна база: збільшилась загальна кількість комп'ютерів, автоматизованих робочих місць. На 1.01.12 р. комп'ютерний парк провідних книгозбірень мережі налічував 1255 машин, збільшившись на 64 одиниці у порівнянні з 2010 р. Найбільша кількість комп'ютерної техніки зосереджена у бібліотеках ВНЗ III–IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів — 82% від загальної кількості (1030 комп'ютерів). У бібліотеках обласних ІППО — 8% (103 комп'ютери), у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського — 6% (75 комп'ютерів), у ЛОНПБ і МНПБ — 2% (29 комп'ютерів), у книгозбірнях установ НАПН України — 1% (18 комп'ютерів) [18].

Робота в єдиній ліцензійній АБІС відкриває перед бібліотеками широкі можливості для формування електронних ресурсів та кооперативної діяльності з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та іншими книгозбірнями зі створення єдиного галузевого інформаційного ресурсу (ЄГІР) та ІГІР. Аналіз наявності АБІС у бібліотеках мережі свідчить про те, що дані книгозбірні використовують різні АБІС, що створює проблеми. Так, з 74 провідних бібліотек мережі:

- **ІРБІС** використовують **26** бібліотек, з них — ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, ЛОНПБ, МНПБ, **10** книгозбірень ВНЗ III–IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів, **8** бібліотек ОІППО, **5** книгозбірень установ НАПН України;
- **«УФД Бібліотека»** — **18** бібліотек, з них **17** книгозбірень ВНЗ III–IV р.а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів, **1** бібліотека установи НАПН України.

— **інші АБІС** «Політек-Софт», «UNILIB», «КОХА» та програмне забезпечення власної розробки мають **12** бібліотек [18].

Аналіз забезпеченості АБІС провідних книгозбірень мережі свідчить, що в найгіршому стані 16 бібліотек ІППО та установ НАПН України, що говорить про нерозуміння завідуючими бібліотек важливості даного питання та удосконалення діяльності своїх книгозбірень.

Фахівцями ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського з'ясовано, що за останні 1,5 р. провідні книгозбірні мережі почали активно презентувати себе в Інтернет. Станом на 01.09.2012 р. з **74** провідних бібліотек мережі **23** бібліотеки мають сайти та **34** — сторінки на сайтах вузів, у структурі яких вони діють. Отже, в Інтернет-просторі ще не представлено **17** бібліотек, а саме: бібліотека Глухівського НПУ ім. О. П. Довженка, 7 книгозбірень ІППО — Житомирського, Запорізького, Луганського, Миколаївського, Одеського, Сумського, Тернопільського, 7 бібліотек установ НАПН України.

Аналіз змісту існуючих сайтів/сторінок у бібліотеках мережі на їхню відповідність інформаційним потребам науковців і практиків освітньої галузі України та представлення на них електронних інформаційних ресурсів з метою їхнього подальшого інтегрування виявив, що у більшості випадків бібліотечні ресурси не отримують на сайтах гідного відображення. Так, ЕК представлено на сайтах лише **25** книгозбірень з 74, на сайтах **10** бібліотек йдеться про організацію і ведення електронного каталогу, доступ до якого є лише в локальній мережі.

Проведений аналіз дав підстави визначити 5 кращих сайтів серед провідних бібліотек мережі. Це сайти: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, наукових книгозбірень НПУ ім. М. П. Драгоманова, Хмельницького НУ, УПА, Уманського ДПУ ім. П. Тичини, Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка. Необхідно відзначити кращі сайти бібліотек ІППО, зокрема Дніпропетровського, Івано-Франківського, Чернівецького.

Зауважимо, що за цей період 15 провідних бібліотек мережі активізували свою громадську діяльність, ставши членами Української бібліотечної асоціації (УБА), беручи активну участь у її заходах, конкурсах, семінарах, підвищенні кваліфікації. Вперше освітня книгозбірня заявила про себе під час всеукраїнських конкурсів. Зокрема у 2011 р. за активне втілення в практику широкого спектру інновацій, які сприяють розвитку освітнього простору України, у всеукраїнському конкурсі у номінації «Бібліотека року 2011» ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського зайняла 1 (перше) місце, книгозбірня ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди» за створення та реалізацію моделі сучасної бібліотеки вищого навчального закладу отримала 2 (друге) місце; наукова книгозбірня НПУ ім. М. П. Драгоманова посіла 2 (друге) місце у всеукраїнському конкурсі

бібліотечних інтернет-сайтів у номінації «Кращий сайт бібліотеки вищого навчального закладу».

Отже, порівнюючи сьогоденний стан діяльності провідних освітянських бібліотек з 2010 р. щодо їх інноваційної діяльності та створення галузевого сегмента в інформаційному просторі держави необхідно зазначити, що ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського за 2011–2012 рр. проведена чимала наукова і практична робота з бібліотеками мережі, зокрема, у таких напрямках: з формування сайтів, електронних ресурсів, створення зведених БД, введенню в діяльність бібліотек онлайн сервісів тощо. У той же час, у деяких фахівців провідних книгозбірень мережі ще наявна пасивність, у введенні в роботу бібліотек інновацій, відсутня у декотрих бібліотеках єдина система підходів до проаналізованих напрямів роботи та координація з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського й іншими провідними бібліотеками. Ще є небажання оперативно реагувати на пропозиції ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як головного методичного центру мережі освітянських книгозбірень.

Для розбудови інформаційного простору держави та створення його галузевого сегмента з психолого-педагогічних питань ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідним бібліотекам мережі у наступні роки необхідно здійснювати таке:

- спрямувати наукові дослідження на створення теоретичної БД для функціонально-структурної трансформації книгозбірень у науково-інформаційні та культурно-просвітні комплекси, що забезпечують виробництво, накопичення, використання і розповсюдження знань;
- активно рекламувати бібліотеки як сучасні інформаційні центри, популяризувати бібліотечно-інформаційні ресурси і послуги у мережевому середовищі;
- посилити інноваційну складову в процесі розвитку бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів;
- у бібліотеках мережі активізувати формування електронних ресурсів галузевого спрямування;
- спільними зусиллями ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського та провідних книгозбірень мережі створювати єдине вікно доступу до інтегрованих інформаційних ресурсів на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
- з метою здійснення принципу рівного та вільного доступу до інформації та розбудови інформаційного освітнього простору держави бібліотекам мережі надавати доступ до своїх електронних ресурсів, електронних каталогів, вторинної продукції через Інтернет;
- поширювати і поглиблювати спільну корпоративну та корпоративну

роботу між ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського та провідними бібліотеками мережі щодо створення реферативних баз, інтегрованих електронних ресурсів, зведених баз даних тощо;

- активізувати взаємодію книгозбірень мережі щодо обміну бібліографічною продукцією в електронній і традиційній формі;
- бібліотекам мережі:
 - оприлюднювати на власних сайтах кількісні показники щодо обсягу електронних ресурсів;
 - формувати у окремі БД рідкісні та цінні видання, що зберігаються у бібліотеках;
 - створювати електронні версії бібліографічних видань, забезпечуючи до них доступ віддалених користувачів через веб-сайти бібліотек;
- для активізації інтеграційних процесів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з провідними книгозбірнями мережі вирішити питання щодо створення або придбання конвертера;
- передплачувати додаткові джерела як вітчизняні, так і зарубіжні для повноцінного бібліотечно-інформаційного забезпечення науково-педагогічної діяльності й освіти.

Література:

1. Библиотечное дело: Терминологический словарь / Сост. И. М. Сулова, Л. Н. Уланова. — 2-е изд., перераб. и значит доп. — М.: Книга, 1984. — 224 с.
2. Берестова, Т. Возделывая общее поле ...: муниципальная библиотека в едином информационном пространстве России / Татьяна Берестова // Библиотека. — 2006. — № 1. — С. 41–45.
3. Берестова, Т. Ф. Информационное пространство библиотеки: понятие и структура / Татьяна Федоровна Берестова // Библиотековедение. — 2007. — № 4. — С. 38–43. — Библиогр.: 10 назв.
4. Берестова, Т. Ф. Общедоступная муниципальная библиотека в едином информационном пространстве: науч. — метод. пособие: № 19 / Т. Ф. Берестова. — М.: Либерия-Бибинформ, 2005. — 285 с.
5. Дворкина, М. Я. Информационное обслуживание: социокультурный подход / М. Я. Дворкина; Моск. гос. ун-т культуры и искусств. — М.: Профиздат, 2001. — 111 с.
6. Екциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера/ Під ред. Р. Дяківа. — К.: Міжнародна економічна фундація, 2000. — 703 с.
7. Жук, Ю. О. Теоретико-методологічні проблеми формування інформаційного освітнього

- простору України [Електронний ресурс] / Жук Юрій Олексійович // Інформаційні технології і засоби навчання; Інститут інформаційних технологій і засобів навчання АПН України. — 2007. — № 3 — Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/em3/content/07zuoeei.htm>. — Назва з екрана.
8. Інформаційне суспільство. Дефініції: людина, її права, інформація, інформатика, інформатизація, телекомунікації, інтелектуальна власність, ліцензування, сертифікація, економіка, ринок, юриспруденція / В. М. Брижко, О. М. Гальченко, В. С. Цимбалюк та ін.; за ред. Р. А. Калюжного, М. Я. Швеца. — К.: Інтеграл, 2002. — 220 с.
 9. К обществам знания [Электронный ресурс]: Всемир. доклад ЮНЕСКО / ООН по вопросам образования, науки и культуры. — Электрон. данные. — [Париж]: Изд-во ЮНЕСКО, [2005]. — 231 с. — Режим доступа: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843r.pdf>. — Загл. с экрана.
 10. Карпенко, В. Інформаційна політика та безпека: підручник / Віталій Карпенко. — К.: Нора-Друк, 2006. — 320 с.
 11. Концепція Державної цільової національної культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека XXI»: схвалено розпорядженням Каб. Міністрів України від 23 груд 2009 р. № 1579-р. // Бібл. планета. — 2010. — № 1. — 1–4 інформ. бюл.
 12. Костенко, Л. Й. Бібліотека суспільства знань: концептуальна модель / Л. Й. Костенко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2006. — № 1. — С. 23–28.
 13. Лавренева, О. А. Библиотечные компьютерные сети / О. А. Лавренева // Библиотечная энциклопедия / Рос. гос. б-ка; [науч. совет: В. В. Федоров (председатель), Е. В. Никанорова (зам. председателя), М. Д. Афанасьев и др.]. — М., 2007. — С. 209–211.
 14. Лаврик, О. Л. Академические библиотеки: состояние и модель развития в современной информационной среде: автореф. дис... д-ра пед. наук: 05.25.03 / Лаврик Ольга Львовна. — Новосибирск, 2003. — 76 с.
 15. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Проект] [Електронний ресурс]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>. — Назва з екрана
 16. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 9 січ. 2007 р. № 537-V // Відом. Верхов. Ради України. — 2007. — № 12. — Ст. 102.
 17. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 8 верес. 2011 р. № 3715-VI // Відом. Верхов. Ради України. — 2012. — № 19/20. — Ст. 166.
 18. Провідні освітянські бібліотеки України в дзеркалі статистики: зб. аналіт. і стат. даних за 2011 р. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [уклад.: Л. О. Біла, А. В. Копилова; наук. ред.: П. І. Рогова, І. І. Хемчян]. — К., 2012. — 93 с.

19. Соколова, Н. В. Интеграция информационно-библиотечных ресурсов и сервисов: вариативность решений в рамках общей концепции / Н. В. Соколова // Электронная библиотека: современные технологии информационных ресурсов: сб. науч. тр. — СПб., 2011. — С. 54–73.
20. Фокеев, В. А. Библиографоведение. Информатика: терминологический словарь / В. А. Фокеев. — М.: Литера, 2009. — 488 с. — (Сер. «Современная библиотека»; вып. 46).
21. Шемаева, Г. В. Транспортування знань у каналах інформаційного забезпечення науки / Г. Шемаєва // Бібл. планета. — 2005. — № 4. — С. 29–31.

Павла Рогова. Інформаційний ресурс: проблеми розвитку.

В статті аналізується стан і перспективи формування отраслевого сегмента по психолого-педагогічним питанням і формування в інформаційному просторі України і участь в цьому процесі мережі бібліотек освіти МОН України і НАПН України. Розкриті ключові поняття по формуванню інформаційного простору бібліотеками освіти України, зокрема: інформаційне простору, інтеграція, корпоративність, кооперація, інтегрований отраслевої інформаційний ресурс (ІГІР). Визначені ефективні інструменти інноваційної діяльності бібліотек, зокрема по створенню електронних ресурсів. Розглянуті результати наукової діяльності ГНПБ України ім. В. А. Сухомлинського по формуванню ІГІР разом з провідними бібліотеками мережі на сучасному етапі. Визначені перспективи діяльності вищезгаданих бібліотек в цьому напрямку на найближчі роки.

Ключові слова: бібліотека, інформаційне простору, освіта, інноваційна діяльність, електронні ресурси.

Pavla Rogova. Information Resource: Problems of Development

The status and prospects of formation of the segment in the field of education and psychology in Ukraine's information space and participation of network educational libraries of Ministry of Education and Science of Ukraine and the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine are analyzed in this article. The article highlights key concepts concerning the state's formation of the information space by educational libraries of Ukraine, such as information space, integration, corporativity, cooperation, integrated educational information resource. Effective tools of innovative activity of libraries, especially the creation of electronic resources are elucidated. The results of scientific work of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine together with leading network educational libraries concerning the formation of integrated educational information resource at the present stage are examined. The prospects of the aforementioned libraries in this direction are suggested.

Keywords: library, information space, education, innovative activity, electronic resources.